

visibilia, sed ad invisibilia et futura: hæc est observatio Legis Christianæ. Sic et Deus laudari vult, sic suos Martyres venerari. Hæc est summa festivitas, et dum eorum merita recolimus, patrocinia eorum sentire non dubitemus; quod nobis concedat qui est benedictus in sæcula sæculorum. Amen.

SERMO LXXI.

In festo Assumptionis Beatæ Mariæ virginis.

Sit in appendice iste sermo, licet dignus qui legatur, tum quia legitur in Bibl. Ædil., Cod. x, fol. 45, tum quia apertius mentitur scriptor, se modo Levitam, modo Episcopum asserendo. Locus ejus post sermonem Maurinensem CCVIII, cum numero in festo Assumptionis B. Mariæ II.

SYNOPSIS.

I. Timet scriptor de Maria loqui, cinis et peccator, sed Dei gratia adjutus loqui præsumit. II. Maria sine peccato. III. Ejus invocatio et encomium. IV. Cautè ambulandum, ita ut removeatur vel memoria fœminarum. V. Quam periculosa fœminarum conversatio. VI. Sancti Ambrosii pulcherrima ea de re doctrina.

¹ I. Ego pulvis et cinis, qui et loquor vobis; propterea erubesco de Virgine aliquid dicere. Nam postquam virginitatem me amisisse cognovi, nunquam tanto fervore virginitatem Gentibus prædicavi, ne mihi dicatur: « Medice,

» cura te ipsum¹. » Et quid mirum, si mihi hoc quotidie diceretur? Numquid non (1) tanquam jumentum, triginta annis et amplius computrivi in stercorebus peccatorum meorum? Quomodo ergo loquar vobis quorum conversatio in cælis est²? Numquid non ego tanquam pulvis et cinis, quem projecit ventus a facie terræ³? Cujus hactenus contemptibilis et miserabilis vita fuit, et sic sermo contemnedus efficitur. Numquid vos non (2) eremi cultores, cælorum cives sanctorum, et domestici Dei⁴, qui vere sapitis, quæ Dei sunt et non quæ super terram⁵? numquid non etiam puer inter vos sensu et sapientia? Unde ergo tam superba præsumptio, ut indoctus inter sapientes, juvenis inter senes, filius inter patres, Levita (3) inter Sacerdotes, audeat proferre sermonem? Contremisco elationis supercilio, ut lutum de figulo, opus de opifice, creatura de Matre Creatoris, infimus de supremo, peccator de illa quæ peccatum nescivit, præsumat aliquid fabulari. Verum contra hanc excusationis arrogantiam duplicem adveni excusationis viam, quarum prima est charitas vestræ dilectionis, et immensitas divinæ bonitatis. Potens est enim Dominus, ut loquatur in servo suo peccatore et immundo, qui locutus est in jumento⁶; et qui aperuit os asinæ ad loquendum, aperiatur cor et os meum per gratiam suam, ut digne narrare possim nomen suæ Matris vobis fratribus et presbyteris meis.

II. Festivitas hodierna, fratres dilectissimi, tanto nobis debet esse devotior, quanto illa cujus (4) memoriam agimus, cunctis gentibus fuit fœcundior, cunctis apparuit sanctior, cunctis intus et foris pulchrior, cunctis sapientior, gloriosior, gratiosior, omnibus creaturis perfectior.

¹ Luc. iv, 23. — ² Philip. iii, 20 — ³ Psal. i, 4. — ⁴ Ephes. ii, 19. — ⁵ Coloss. iii, 4. — ⁶ Num. xxii, 28.

(1) Deest non in cod., et sic deinceps. — (2) Desunt hæc verba vos non in cod. — (3) Nota auctorem qui scripsit hunc sermonem, hic se Levitam nominare et deinde Episcopum asserere. — (4) Cod. quanto illam memoriam.

Non solum in vita, sed in ventre sanctificata, super omnes alias creaturas, morte jam per eam devicta, nobis attulit vitam sempiternam. Hæc est enim illa gemma gloriosa Paradisi, de qua supra diximus, quam propter honorem Dei (1) honoravimus in libello, quem nos edidimus nuper de Natura et Gratia, dicentes (2): «Cum de peccatis agitur, nullam prorsus de Maria habere volo quæstionem (3).» Unde enim scimus quod ei plus collatum fuit gratiæ ad vincendum ex omni parte peccatum, quam alicui de femina nato. Et miraris si hoc audis? Nequaquam, fratres, mirari debemus, quia concipere ac parere meruit illum, quem constat nullum habuisse peccatum. Virgine igitur ista excepta, si omnes Sanctos et Sanctas, cum hic viverent, congregare possemus, et interrogare utrum essent sine peccato, quid fuisset responsum putamus, nisi quod ille sanctus Joannes ait: «Si dixerimus quod peccatum non habemus, mentimur, et veritas in nobis non est¹?» Hæc est illa Angelorum domina, cunctis felicior, cunctis beator, cunctis purior, quæ prius Christum fide concepit, quam carne. Materna enim propinquitas nil ei profuisset, nisi prius ipsum feliciter fide, quam carne, gestasset. Beatus igitur dicitur venter Mariæ, non tantum quia in eo Verbum caro factum est², sed quia verbum Dei super omnes operando custodivit. Quid igitur, fratres, nobiliter Dei Matre? quid splendidius ea, quam Patris splendor elegit? quid castius ea quæ corpus sine contagione corporis, Deum et hominem generavit? Virgo quippe super omnes virgines fuit, non solum corpore, sed et mente; corde humilis, verbis grata, animo prudens, loquendi peritor, legendi studiosior, non in (4) incremento divitiarum, sed

¹ 1 Joan. 1, 8. — ² Joan. 1, 14.

(1) Cod. male propter quem honorem Deum. — (2) Deest verbum dicentes in cod. — (3) S. Augustin. de Natura et Gratia, cap. xxxvi, num. 42. — (4) Deest in apud cod.

in prece pauperum et viduarum mentem reponens (1), intenta operi, verecunda sermone. Arbitrum mentis, non hominem, sed Deum quærere, nullum verbo vel facto lædere, omnibus bene velle, majoribus assurgere, æqualibus non invidere, jactantiam fugere, rationem sequi, virtutem amare, hæc enim fuit sanctæ Virginis vita; hæc enim fuit nostrum in cunctis documentum et doctrina; hæc extitit tota fiducia peccatorum et gloria; hæc est enim plena omni misericordia. Dicite mihi, fratres, dicant similiter et Judæi, qui Mariam venerabantur (2), qui Mariam videre concurrebant, qui Mariam audiebant ut Angelum Dei, licet Matrem Dei esse non crederent; dicant et ipsi, quando viderunt, vel audire potuerunt, quod Maria fastidiverit humilem, quod (3) reputaverit debilem vel inopem. Verum, fratres mei, quod nec in oculis, nec in verbis, nec in actu, nec in gestu, nec in progressu, nec in auditu, nec in olfactu aliquid, nisi sanctum et justum, invenire potuerunt in Maria, ut digne talis appareret hominibus in corporis specie, sicut intus erat simulacrum sanctitatis in mente. Talem hanc Evangelista monstravit; talem Angelus cælorum major reperit; talem Pater, Filius et Spiritus sanctus elegerunt et præelegerunt ante mundi constitutionem, ut Mater esset Dei æterni, plena omni gratia et veritate, ut nemo sit qui abscondat se a calore sanctitatis et misericordiæ ejus. Quid ergo, fratres, de Maria dicemus? Talis denique fuit, ut ejus vita sit omnium disciplina.

III. Merito omnes generationes te laudant et magnificant, o Virgo prudentissima. Numquid tu, Virgo gloriosa, omnibus generationibus vitam et gloriam non (4) genuisti; tu cælo gaudium, Angeli lætitiâ, justis gloriam, peccatoribus veniam? Merito super omnes generationes hodie sublimaris, et a cunc-

¹ Psal. xviii, 7.

(1) Cod. pauperum intenta et viduarum reponens intenta operi, verecundo sermone. — (2) Id. venerantur, quia. — (3) Id. quando, et sic deinceps. Deest in ante oculis. — (4) Deest non in cod., et sic deinceps.

tis creaturis hodie magnificaris, quia in te, de te, et per te, quidquid boni recepimus et recepturi sumus, recipere cognovimus. Tu ergo, Maria, sola patrona humani generis, tu afflictis medica singularis, tu desolatis mater et refrigerium, tu in mare navigantibus salus et remedium, tu viduarum maritus et refugium, tu latronum dulce receptaculum, tu desperatorum lux et sustentaculum, tu defunctorum advocata et pabulum, tu Patriarcharum et Prophetarum suave convivium, tu Apostolorum vita et spectaculum, tu Confessorum magistra et ab aestu umbraculum, tu Virginum domina et earum sustentaculum. Ergo, Virgo prudentissima, hodie benedicta et venerabilis prædicaris in tua mirabili Assumptione. Benedicta (1) anima tuas sanctissima simul unita cum venerabili corpore ab omnibus generationibus et super omnes generationes in æternum et ultra.

IV. Nos ergo, dilectissimi fratres, qui (2) nomen et habitum sanctæ religionis patenter portamus, videamus quomodo caute ambulemus¹; nam totus mundus in maligno positus est², et adversarius noster diabolus jam regnare in mundo videtur, cupiens nos seducere et trahere ad se, nunc superbiendo, nunc luxuriando, nunc invadendo, nunc detrahendo, nunc etiam cogitando, nunc etiam consentiendo, nunc et operando subvertere nos conatur. Nos vero, dum hæc omnia patimur, ad Mariam recurrere non differamus. Habet enim gladium bis acutum, ut nos ab hoste maligno tam cito defendat. Cavere denique summe debemus, ne occasionem peccandi diabolo demus. Nam ideo mundum reliquimus, et in hac vasta solitudine habitamus, ut peccata fortius vitare possimus. Non enim sufficit tantum feminam non videre, sed feminarum memoriam a corde penitus eradicare debemus. Sanc-

¹ Ephes. v, 15. — ² 1 Joan. v, 19.

(1) Deest vox benedicta in cod. — (2) Deest qui in cod.

SERMO LXXI, IN FESTO ASSUMP. B. MARIE VIRG. 377
tus namque (1) ille Joannes in utero matris sanctificatus, matrem sanctissimam habuisse non dubitamus. Numquid non et magni sacerdotis Zachariæ filius extitit? Et tamen nec patris opibus, nec matris blanditiis et affectibus, in domo parentum suorum (2) manere voluit, sed a (3) tenerimis annis, opibus cunctis dimissis, perrexit ad eremum, ne florem suæ fœcundæ virginitatis per diabolum posset amittere. Samson, virorum fortissimus, leonem suffocavit; sed fœminam videndo, amorem suum suffocare non potuit; vincula fregit inimicorum, sed suarum non solvit nexus carnalium voluptatum; messes incendit alienas, sed incendium suæ libidinis extinguere noluit, et sic messem suæ virtutis amisit.

V. O fratres, si Mariæ placere volumus, fœminas omnes despiciamus, ipsamque solam capiamus æternam. Nam de carbonibus scintillæ exeunt, de ferro rubigo nutritur, de aspide venenum mortiferum; sic et de muliere luxuria, nunc videndo, nunc loquendo progreditur. Nam fœmina super cuncta psallere delectatur, licet verecunda appareat, cujus cantum audire imperfectius est et magis mortiferum, quam basiliscum sibilantem. Mementote etiam, fratres, quod Thamar ab Amon fratre suo corrupta sit propter diurnam et frequentem insimul mansionem. Nihil denique, fratres mei, esse sentio, quod magis animum virilem dejiciat et succumbere faciat, quam fœminarum blandimenta et conversatio nimia; et quanto religiosiores videntur, tanto citius alliciunt. Sub habitu sanctitatis et pietatis latet venenum libidinis. Experto, fratres mei, credite; Episcopus loquor coram Deo et vobis, quia non mentior. Longas cedros Libani, magnos duces gregum, famosissimosque omni sanctitate ornatos hac peste cecidisse conspexi; de quorum casu non magis suspicabar, quam de Ambrosii (4) vel Hieronymi impudica turpitudine.

(1) Cod. denique. — (2) Id. dum. — (3) Deest a in cod. — (4) Cod. vel tantum de Ambrosio.

Numquam enim mulieres frequenter videre debemus, et si possibile est nunquam de talibus loqui, vel disputare. Numquam pulchrior hæc vel illa, si Mariæ placere intendimus. Denique attendite, fratres mei, quid dixerit magnus ille Cato de fœminis: « Si absque fœmina esset mundus, nostra conversatio non esset absque diis. » Non ergo licet clericis feminarum conversationem habere. Numquid ipsa diaboli janua non est? numquid non via iniquitatis? numquid non scorpionis percussio? numquid non omnium malorum genus est et caput? Nam dum appropinquat, stimulat; mox ignem visu accendit, flammifero igne lumbos comburit, conscientiam intuentis destruit, et fundamenta sanctitatis in brevi evertit.

VI. Quid enim mihi pater venerabilis Ambrosius dixit, fratres, audite: « Matrem tuam ita videas, ne per illam alias fœminas videre coneris. Ancillulas, quæ illi obsequio sunt, scias tibi esse insidias, et quanto vilior est earum conditio, faciliorem agnosce tuam esse ruinam. Pulchra denique cito adamatur, et fœtida raro despicitur. Quis gloriabitur castum se habere cor? » Hæc enim fuit inter cætera venerabilis patris Ambrosii doctrina, quam omnes nos usque ad mortem tenere debemus. Adjuvet autem nos, et interpellet pro nobis Dei Mater (1) alma, quæ meruit hodierna die super omnes choros Angelorum exaltari, ut, destructis vitis et bratio salutis adepto, pervenire mereamur ad gloriam æternam. Amen.

(1) Cod. et alma.

SERMO LXXII.

In festo sancti Andræe apostoli.

Cum eruatur hic sermo ex Bibl. Ædil., Cod. x, fol. 37 b, et deinde citetur Avicenna medicus, qui undecimo sæculo mortuus est, sit locus ejus in appendice post sermonem Maurinensem CCIX.

SYNOPSIS.

I. Andræe vocatio. II. Discrimen inter vocationem, electionem et assumptionem. III. Omnes vocat Christus, sed non eligit nisi humiles et pauperes. IV. Andræe martyrium in cruce, qui nobis imitandus proponitur.

I. AUDIVIMUS, fratres charissimi, quod dum perambularet Dominus juxta mare Galileæ, vidit duos fratres, Simonem qui vocatur Petrus, et Andream fratrem ejus, et ait illis: « Venite post me, faciam vos piscatores fieri et animarum¹. » Et sic assumpsit eos de aquis multis². Vocaverat enim Dominus prius Andream; quia dum Joannes diceret de Christo: « Ecce Agnus³, » mox Andreas Christo credidit, et sic, relicto Joanne magistro suo, secutus est Christum magistrum; relicto Joanne, secutus est Jesum; relicta creatura, secutus est Creatorem. Et ait: « Magister, ubi habitas? » Et ait: « Venite, et videte⁴. » Et quo

¹ Matth. iv, 19. — ² Psal. xvii, 17. — ³ Joan. i, 36. — ⁴ Ibid. 38. — ⁵ Ibid. 39.

duxit eos, nisi in templum? Illa erat domus Dei, et aliam mansionem non habebat Salvator. Et visis a Christo miraculis, corpore recessit a Christo currens ad Petrum, et ait: « Invenimus Messiam qui dicitur Christus ¹. » Et ambo facti sunt piscatores animarum, sal terræ et lux mundi, rectores terræ, magistri generales Ecclesiæ, senatores cœlestis curiæ.

II. Sed sciendum est quod alia est vocatio, alia electio, et alia assumptio: « Multi namque (1) sunt vocati, pauci vero electi ², » sed paucissimi assumpti in atriis Domini. Vocavit Salvator multos per prædicationem, elegit paucos per inspirationem, et assumpsit paucissimos per pietatem et miserationem in die novissimo. Vocavit enim Salvator Judam per prædicationem, et elegit per inspirationem, in tantum quod ipsi (2) dedit potestatem mysteriorum, fugandi dæmonia et faciendi miracula. Elegit eum ad apostolatam, sed non assumpsit ad curiæ cœlestis principatum. Quare non assumpsit? quia non perseveravit in fide. Ideo, fratres, cavendum nobis est, ne cum Juda pereamus. Ecce jam vocati sumus per gratiam, jam electi, sed nondum assumpti sumus in Sanctorum consortio. Pensate, fratres mei, pensemus et nos, quod soli assumpto beatitudo promittitur. Solus ille beatus est, non qui de mundo vocatus est, non (3) qui electus est, sed qui bene assumptus est: ille vere (4) beatus est, qui sic in cœlum ingressus est.

III. Tamen ipse animarum zelator semper vocare non desinit superbos et humiles, divites et pauperes, nobiles et ignobiles; sed non elegit nisi humiles, et pauperes, et ignobiles, ut fortia quæque confundat. Non elegit Platonem philosophum, non Aristotelem dialecticum, non Socratem et Ciceronem rhetoricum, non Avicennam medicum (5);

¹ Joan. 1, 41. — ² Matth. xx, 16.

(1) Cod. *denique*. — (2) Id. *sibi*, et sic deinceps. — (3) Hic transpositio evidens est in cod., qui habet: *Non qui electus est, sed qui bene assumptus est, qui de mundo vocatus est.* — (4) Cod. *vero*, et sic deinceps. — (5) Avicenna medicus natus est anno 980, et mortuus an. 1036.

nec istos elegit, quia totum tempus vitæ suæ consumpserunt in perscrutandis novitatibus naturæ. Non elegit mundi sapientes, sed idiotas et piscatores, Petrum et Andream, Jacobum et Joannem. Isti insipientes appellati sunt; sed quis sapientior Petro, in cujus umbra sanantur infirmi ¹, mortui ad ejus vocem reviviscunt ², Angeli ipsi obediunt? Insipiens appellatur Joannes, quia piscator erat; sed quis sapiens sit ut ipse, qui cœlum meruit penetrare? Insipiens et Jacobus dicitur; sed quis eo melius naturas hominum investigavit? Confundantur ergo sapientes mundi, quoniam insipientes Apostoli et idiotæ appellati sunt ab eis, et ecce triumphatores, quorum « Vita insania reputabatur, et vita eorum sine honore; et ecce quomodo collocati sunt inter filios Dei, et inter Sanctos, » et super Sanctos, » sors (1) illorum est ³. » Sic enim Andreas vocatus est, sic in apostolatam (2) electus est. Sic enim elegit Christus piscatores, ut superbiorum cervices humiliaret; elegit debilem, ut faceret fortem; elegit pauperem, ut faceret divitem; elegit indoctum, ut faceret doctum; elegit injustum, ut faceret justum; elegit superbum, ut faceret humilem; elegit mortuum, ut faceret vivum; elegit de maris tempestate, ut perduceret ad portum tranquillitatis. Tunc vere elegit, tunc vere vocavit, tunc maxime et assumpsit. Sed per quid assumpsit, nisi per tribulationes?

IV. Tandem cum esset gloriosus Christi Apostolus fere centenarius, capitur, verberatur, fame perimitur (3), vigiliis maceratur, sacrum ejus corpus per terram trahitur, tandem crucifigitur, et corpus Sæul a Philistæis suspenditur, et biduo in cruce, velut in deliciis vivens, viginti milibus instanter prædicavit; et sic, ut ait sanctus martyr Cyprianus, hora nona, sextaque feria, migravit ad cœlum. Nos vero, fratres, sanctum Dei Apostolum imitari debemus. Homines namque sumus, sicut et ipse stetit. Stetit

¹ Act. v, 15. — ² Ibid. 40. — ³ Sap. v, 4, 5.

(1) Deest sors in cod. — (2) Cod. *in apostolatam*. — (3) Id. *percutitur*.

sanctus Apostolus, et non abiit post aurum¹, non abiit vitiis consentiendo; sed stetit vitiis resistendo, sedit in docendo. Nam quidam in presenti sæculo trahuntur inviti, quibus necessaria est fortitudo; quidam trahuntur illecti, quibus necessaria est temperantia; quidam trahuntur seducti, quibus necessaria est prudentia; quidam trahuntur sponte, quibus necessaria est justitia. Si sic fortitudine, temperantia, prudentia et justitia armati fuerimus, erimus cum Andrea, corpore crucifixi et triumphatores cum eo in gloria; sed si contrarium fecerimus, necesse erit ut suspendamur cum Achitophel, propter defectum doctrinæ; suspendamur cum Amon, propter abusum lasciviæ; suspendamur cum Juda, propter defectum pœnitentiæ; suspendamur cum Absalom, propter defectum perseverantiæ (1). Achitophel indiscretus fuit in consilio, ideo periit; Amon superbia et lascivia inordinatus fuit, ideo periit; Judas periit, quia (2) non pœnituit; Absalom suspensus periit, quia post reconciliationem patris, in pace non permansit. Igitur, fratres, qui vocati sumus et electi, si cum Apostolo cupimus assumi, simus obedientes, attendentes quid nobis præcipiatur. Quid enim, nisi ut Deum toto corde diligamus, qui est supra nos; animam nostram diligamus (3), quæ est intra nos; proximum diligamus, qui est infra nos? Sic erimus obedientes, sic viriles, sic malorum supplantatores, sic Deo grati, sic corpore et mente prælecti, ut cum vocaverit, faciat nos piscatores hominum Dominus Jesus Christus. Amen.

¹ Eccli. xxxi, 8.

(1) Deest hæc dimidiata phrasis in cod. — (2) Cod. *qui*. — (3) Id. *diligimus*.

SERMO LXXIII.

De sancto Nicolao pontifice.

Hoc sancti Nicolai Pontificis Myrensis encomium, utpote erutum ex Bibl. Ædil., Cod. x, fol. 49, et ridicula de infantia Sancti facta continens, inter apocrypha merito amandatur. Locus ejus post præcedentem.

SYNOPSIS.

I. Magnus Nicolaus, quia humilis. II. Miram Nicolai vitam debemus imitari. III. Si non possumus sequi Christum per viam rubicundam, illum sequamur per viam candidam. IV. Diversa humilitatis genera. V. Paganorum testimoniis confirmatur doctrina humilitatis. VI. Humilitatis encomium. VII. Sancti Nicolai humilitas.

I. AUDISTIS, fratres charissimi, nuper in Evangelio quod « Quicumque non humiliaverit se, sicut parvulus, non intrabit in regnum cælorum¹. » Verba sunt Salyatoris, quæ nunc me cantantem audivistis per os meum. Emerserat enim quæstio inter Apostolos, quis eorum esset major. Sed quia hæc erat Pharisæorum petitio, qui amabant primas, cathedras in synagogis, et salutari in foro, et vocari Rabbi, ideo humilitatis Magister ad humilitatem eos revocans,

¹ Matth. xviii, 5. — ² Marc. xii, 38.